

Asia: VN/24846/2023

Valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen käytön monivuotinen suunnitelma

Yleiset kysymykset

Onko suunnitelmassa ja sen linjauksissa tunnistettu olennaiset asiat?

Savonia-ammattikorkeakoulu kiittää mahdollisuudesta lausua valtion tutkimus- ja kehittämisrahoituksen käytön monivuotisesta suunnitelmasta. Suunnitelman linjaukset ovat ammattikorkeakouluille oleellisen tärkeitä ja ammattikorkeakoulujen näkökulmasta oikeansuuntaisia. Merkittävää on, että linjaukset etenevät suunnitelman mukaisesti ja siten Suomessakin tunnustetaan ammattikorkeakoulujen merkittävä rooli TKI-toimijoina.

Ammattikorkeakouluilla on ollut lakisääteisenä tehtävänä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta, mutta soveltavan tutkimuksen rahoituskanavat ovat varsin puutteelliset. Soveltavaa tutkimusta ja innovaatiotoimintaa rahoitetaan tällä hetkellä pääsääntöisesti rakennerahoituksella. On hyvä, että suunnitelmassa Business Finlandin ja Suomen Akatemian rahoitusta kohdennettaisiin vahvemmin tutkimusorganisaatioiden ja yritysten välisen yhteistyön lisäämiseen ja näin saataisiin rahoitusta myös soveltavaan tutkimukseen.

Ammattikorkeakoulut integroivat TKI-toiminnan vahvasti koulutukseen ja esimerkiksi Savonia-ammattikorkeakoulussa lähes puolet opettajista tekee myös TKI-työtä. Tämä mahdollistaa opiskelijoiden kytkeämisen soveltavaan tutkimukseen ja tiiviiseen yritys yhteistyöhön. Tämä kasvattaa opettajien osaamista ja työelämän tuntemusta. Uusin tieto siirtyy luontevasti koulutukseen. Savonia painottaa tutkimusalojen ilmiöpohjaisuutta ja siihen luontevasti kytkeytyvää monialaista osaamista, joka on ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnan rikkaus.

Miten suunnitelma vaikuttaa sektorinne ja/tai organisaationne toimintaan?

Toteutuessaan esitetyt toimet tulevat lisäämään ammattikorkeakoulujen aktiivisuutta niin Business Finlandin, Suomen Akatemian kuin EU:n TKI-puiteohjelman rahoituksen hakemisessa. Se tarkoittaa, että yritykset ja laajemminkin työelämä tulee ammattikorkeakoulujen myötävaikutuksella TKI-toimintaan mukaan. Suunnitelma tunnistaa ammattikorkeakoulut itsenäisinä TKI-toimijoina. Tulisi varmistaa, että ammattikorkeakouluilla olisi mahdollisuus kasvattaa osaamista ja kyvykkyyttä TKI-toiminnalle. Tällä hetkellä rahoitus tulee TKI-hankkeista määräaikaisena ja siksi TKI-asiantuntijoiden

ja tutkimustoimijoiden työsuhteet ovat pääsääntöisesti määräaikaista. On myös vaara, että mikäli rahoituskriteerit painottavat vain akateemista tutkimusta niin ammattikorkeakoulujen työelämäläheinen toiminta heikkenee ja ammattikorkeakoulut rekrytoivat akateemisia akateemisia tutkijoita. Tällä hetkellä Savoniassa painotamme työelämäläheisiä tohtoreita, joilla on vahva jatkotutkinto ja vahva työelämäkokemus.

Huomiot suunnitelman linjauksiin

Yhteistyö on Suomen T&K-toiminnan vahvuus

Savonia-ammattikorkeakoulu on kehittänyt tutkimusalojaan ekosysteemimäisesti. Siksi suunnitelmassa on syytä korostaa ekosysteemistä toimintaa ja yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Business Finlandin rahoituksesta tulisi nykyistä suurempi osuus ohjata uutta tutkimusta, palveluita ja innovaatioita tuottavaan yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteistyössä tekemään TKI-toimintaan.

Akatemian rahoituksen kanavointi esikaupalliseen soveltavaan tutkimukseen on erinomainen linjaus. Se tulee monipuolistamaan positiivisella tavalla Akatemian tarjoamia rahoituksia ja osaltaan tukee tavoitetta lisätä elinkeinoelämän ja tutkimusorganisaatioiden välistä yhteistyötä. Monissa Euroopan maissa Suomen Akatemian kaltaisilla tutkimus- ja kehittämistoimintaa rahoittavilla organisaatioilla on myös selkeä rooli ammattikorkeakoulujen tekemän soveltavan TKI-toiminnan rahoittajina.

Yritysten kunnianhimoisen T&K-toiminnan lisääntyminen vauhdittaa talouskasvua

- **Yritysten T&K-investoinnit kasvuun**
- **Uusia yrityksiä T&K-toimintaan**

Yrityksille kohdennettu TKI-rahoitus on järkevää kohdentaa sellaisille yrityksille, jolla on kyvykkyys ja halukkuus kasvuhakuiseen TKI-toimintaan. On tärkeää, että linjauksissa huomioidaan myös sellainen TKI-toiminnan rahoitus, jossa tavoitteet ovat lyhyen tähtäimen tuote- ja palvelukehitystoimintaa pidemmässä kehittämis- ja tutkimustoiminnassa. Uusien yritysten kannustamista TKI-toimintaan ovat oikeansuuntaisia.

Rahoituksen tulisi kanavoitua merkittävästi nykyistä tasaisemmin kattamaan koko TRL-asteikko. Vain tällä pystytään tavoitteen mukaisesti kannustaa tutkimustoimijoita ja entistä suurempaa yritysjoukkoa tekemään korkeatasoista TKI-toimintaa.

On selvää, että linjauksissa on syytä korostaa myös kansainväliseen liiketoimintaan tähtäävä tavoitteenasetanta. Liian tiukka sitoutuminen kansainvälistymiseen rajaa kuitenkin potentiaalisia innovaatioita ja yrityksiä rahoitusten ulkopuolelle. Rahoitusta tulisi olla mahdollisuus saada myös sellaiseen TKI-toimintaan, jossa palveluiden ja tuotteiden kehittäminen kohdistuu vielä kotimarkkinoilla toimimiseen. Kaikkien yritysten ei myöskään ole perusteltua tähdätä kansainvälisille markkinoille, vaikka toiminta olisi kansainvälisesti kilpailukykyistä.

T&K-osaaminen lisääntyy ja T&K-osaajien määrä kasvaa julkisella ja yksityisellä sektorilla tuottavuuskasvun tueksi

- **Uutta tietoa tuottava T&K-toiminta**
- **Tutkijanurat vahvistuvat julkisella ja yksityisellä sektorilla**

Osaamisen ja osaajien määrän kasvattaminen on oleellisen tärkeää samoin TKI-toiminnan linkittäminen koulutukseen ja siten tulee huomioida myös koulutusmäärien kasvattaminen. Rahoitusta tulee tarkastella TKI-rahoitusta laajemmin ja katsoa molempien korkeakoulusektorien perusrahoituskehityksen laajentamista. Ammattikorkeakoulujen TKI-kyvykkyyden kehittymisen vahvistamiseksi tulee rahoitusta kohdentaa myös perusrahoitukseen. Nyt ja tulevaisuudessa ammattikorkeakoulujen perusrahoitus tukee tutkintomäärien kasvattamista ja jatkuvaa oppimista.

Suomen Akatemiaa ja Business Finlandia koskevat linjaukset TKI-rahoituksen kohdentamisesta kuvaavat huolestuttavan hyvin kuilua, joka Suomessa jää perustutkimukseen kohdennetun rahoituksen ja yrityksille kohdennettavan TKI-rahoituksen väliin. Tavoitteet osoittavat, että Suomesta puuttuu selkeät rahoitusinstrumentit soveltavalle tutkimus-, kehittämis- innovaatiotoiminnalle. Esimerkiksi Alankomaissa paikallisen Suomen Akatemiaa vastaavan tutkimusneuvoston alaisuudessa toimii erillinen käytännönläheistä soveltavaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa rahoittava yksikkö (SIA).

Tutkijanurien kehittäminen on tärkeä tavoite. Tutkijakoulutus tulisi laajentaa ammattikorkeakouluihin. Eurooppalaisen mallin mukainen ammattikorkeakoulujen toteuttama työelämäläheinen tohtorikoulutus vastaisi erinomaisesti laajemman työmarkkinan kysyntään tutkijakoulutettujen osalta.

Ammattikorkeakoulujen ja yritysten välillä on merkittävää eri koulutustasolla olevien T&K-osaajien siirtymää molempiin suuntiin. Ammattikorkeakoulujen ja yritysten TKI- yhteistyö on merkittävä yritysten TKI-orientoituneiden osaajien kouluttaja ja tuottaja. Merkittävä osa T&K-toimintaa tekevästä asiantuntijoista on alemman tai ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneita henkilöitä.

Korkeatasoiset tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurit lisäävät Suomen houkuttelevuutta

- **Strategisia vahvuusaloja tukevat infrastruktuurit**
- **Suurteholaskennan kapasiteetin päivittäminen**

Linjaus tutkimus- ja teknologiainfrastruktuurien osalta on tarpeellinen. Erityisen tärkeää linjauksessa on yhteiskäyttöisyyden korostaminen, jota ammattikorkeakoulut ovat omassa infrastruktuurien rakentamisessaan noudattaneet niiden synnystä lähtien. Yhteiskäyttöisyyden toteuttamiseksi ammattikorkeakoulut ovat kehittäneet infrastruktuureihin liittyvää osaamistaan yritysten helposti käytettäväksi palvelutarjonnaksi.

Yritysten yhteistyö korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa toteutuu usein infrastruktuurien kautta. Tällä hetkellä merkittävänä haasteena kuitenkin on, ettei yhteiskäyttöisten infrastruktuurien rahoitukseen ole olemassa kunnollisia kansallisia rahoituslähteitä. Ammattikorkeakoulut ovat rakentaneet omia infrastruktuurejaan pitkälle koheesiorahoituksen avulla, joka toisaalta rajaa infrastruktuurit monien käyttötarkoitusten ulkopuolelle koheesiorahoitukseen liittyvän sääntelyn vuoksi.

Nykyisistä rahoittajista Suomen Akatemian infrastruktuurirahoituksen on kohdennettu vastaamaan etupäässä tieteellisen perustutkimuksen tarpeisiin eikä Business Finland tarjoa TKI-toimintaan tarkoitettuja infrastruktuurirahoituksia. Luvussa todetaan, että Suomen Akatemian rahoitushauissa huomioidaan, miten yhteiskäyttöiset tutkimusinfrastruktuurit kannustavat T&K-toimijoita yhteistyöhön. Myös Business Finlandilla tulisi olla rahoitushakuja, joilla tuettaisiin erityisesti yritysyhteistyöhön tähtäävien infrastruktuurien rakentamista.

Kansainvälinen yhteistyö ja kansainvälisen T&K-rahoituksen hyödyntäminen lisääntyvät

- **EU:n T&K-yhteistyö**
- **Muu kansainvälinen T&K-yhteistyö**

Tavoite lisätä erityisesti EU:sta saatua TKI-rahoitusta on järkevä ja tavoitteen saavuttaminen edellyttää kansallisten resurssien lisäkohdennusta vastinrahoitukseen sekä korkeakoulujen perusrahoitukseen. Esitetty tavoite EU-rahoituksen saannon kaksinkertaistamista on kunnianhimoinen ja edellyttää esimerkiksi ammattikorkeakoulujen kohdalla rahoituksen ja ohjauksen kohdentamista tukemaan tätä tavoitetta.

Ammattikorkeakoulujen rahoitusmallissa kilpaillun EU-rahoituksen painoarvoa kasvatettiin vuodesta 2025 voimaan tulevassa rahoitusmallissa. Ammattikorkeakoulut panostavat vahvasti kyvykkyyksien vahvistamiseksi, jotta ne pääsisivät paremmin mukaan EU:n TKI-puiteohjelman rahoitukseen. Merkittävä haaste rahoituksen saannille on kuitenkin riittämätön perusrahoituksen taso, joka vaikeuttaa tavoitteen saavuttamista. Rahoitusmallin vahva suoritteita korostava painotus myös tekee uusien rahoituslähteiden hakemisesta riskialtista toimintaa, sillä hakemusten epäonnistuminen vaikuttaa merkittävästi myös kansallisen perusrahoituksen tasoon.

Ammattikorkeakoulut tiivistävät kansainvälistä yhteistyötä ja eurooppalaiset yliopistoallianssit avaavat hyviä tutkimuskonsortioita ammattikorkeakouluille. Kuopion ja Itä-Suomen alueella rakennetaan kokonaisturvallisuuden osaamiskeskusta. Siihen liittyy vahvasti myös eri kansainvälisten toimijoiden liittäminen osaksi kokonaisuutta.

T&K-toiminnan strategiset valinnat rakentavat Suomen tulevaisuuden menestystä

Ammattikorkeakoulut ovat juuri valmistuneissa strategioissaan tunnistaneet globaalit, kansalliset ja alueelliset yhteiskunnalliset haasteet ja mahdollisuudet. Valtion rahoituksen tehtävä on ennen kaikkea luoda edellytyksiä elinvoiman kasvattamiseen. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tarpeita löytyy valittavien strategisten painopisteiden ulkopuolella. TKI-toiminnan painopisteet alueiden kehittämisen kannalta ovat osin erilaisia eri puolella Suomea.

TKI-rahoituksen vaikuttavuuden arviointi on haasteellista erityisesti mitä lähempänä ollaan teknologioiden kypsyystasojen alkupään TKI-toimintaa. Mittareita tulisi kehittää edelleen mittaamaan rahoituksen vaikuttavuutta TKI-rahoituslain tavoitteiden mukaisesti. Keskeisenä näkökulmana TKI-toiminnan vaikuttavuuden arvioinnissa tulisi olla rahoituksen kohdentuminen tasapainoisesti eri TRL-tasoille.

Huomiot muihin suunnitelman osioihin:

Mahdolliset huomiot suunnitelman seurantaan (luku 4)

-

Mahdolliset huomiot TKI-toimintaympäristön kehittämiseen (luku 5)

-

Vuoristo Mikko
Savonia-ammattikorkeakoulu oy

Vidgrén Mervi
Savonia-ammattikorkeakoulu - Rehtori / toimitusjohtaja